

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Vehmas, Hanna-Mari

Title: Amerikkalainen urheiluvappu : "make money not war"

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto, 2018.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Vehmas, H.-M. (2018, 72). Amerikkalainen urheiluvappu : "make money not war". SAM Magazine, (2), 35. http://portfolio-web.ess.fi/www/SAM/2018_No2/index.html#/34/

Amerikkalainen urheiluvappu - "make money not war"

TÄTÄ KOLUMNIA kirjoittaessani on vappu. Moni meistä ei välttämättä löydä ensisilmäykseltä yhtymäkohtia työväen juhlan ja amerikkalaisen markkinatalouden välille, mutta minulle vappu tuo mieleeni ainakin kaksi asiaa amerikkalaisesta urheilusta.

Ensiksi, muistot palaavat tasan vuoden takaisin vapunaaton tunnelmiin, jolloin olin tyttäreni ja amerikkalaisten ystävieni kanssa seuraamassa Cleveland Indiansien ja Seattle Marinersien alkusarjan Major League baseball-ottelua Clevelandin upealla Progressive Fieldillä noin 20 000 baseball-fanin kanssa. Baseball lukeutuu USA:n suosituimpiin urheilulajeihin. Kansallisessa pääsarjassa Major Leaguessa pelaa noin 30 joukkuetta USA:sta ja Kanadasta. Baseball sekä sen "pikkusisar" softball ovat myös suosittuja harrastelajeja koululaisten ja opiskelijoiden keskuudessa.

Suomalaisen pesäpallon Superpesis ja amerikkalaisen baseballin Major League -sarjakaudet pyörähtivät käyntiin samoin aikoihin huhti-toukokuussa. Suomen kansallispeli pesäpallo on legendaarisen urheiluvaikuttaja **Lauri "Tahko" Pihkalan** kehittämä mailapeli, jota on pelattu ensimmäisiä kertoja muun muassa kotikaupunkini Jyväskylän Lyseon pihalla 1900-luvun alkupuolella.

Lajin historia luo mielenkiintoisen yhteyden yhdysvaltalaiseen urheiluun, sillä Pihkala kehitti pesäpallon nimenomaan amerikkalaisesta baseballista ja 1900-luvun alussa Suomessa pelatusta kuningaspallost. Historialähteiden mukaan Pihkala kuitenkin arvioi baseball-syötön suomalaisille liian vaikeaksi osua ja jatkoi kuningaspallon kehittämistä pitkäpalloksi baseballista joitakin piirteitä kopioituaan. Näin 1920-luvun alussa syntyi pitkäpallosta pesäpallo.

Amerikkalaisen baseballin juuret sen sijaan löytyvät Brittein saarilta, josta englantilaiset ja irlantilaiset siirtolaiset toivat pelin uudelle mantereelle 1700-luvulla. USA:ssa baseball järjestäytyi kansalliseksi sarjaksi 1800-luvun puolivälin paikkeilla.

USA:ssa urheilu on hyvin pitkälti ammattimaista kaupallista liiketoimintaa, jossa pyörii miljoonia ja miljardeja dollareita. Myös baseball on valtavaa bisnestä. Maailman parhaiten tienaa urheilijoiden joukossa on vuosittain ollut aina baseballin pelaajia.

Suomessa sen sijaan urheilu on historiallisesti perustunut kansalaistoimintaan eikä pienillä markkinoillamme ole ollut sijaa urheiluseuratoiminnan laajamittaiselle kaupallistumiselle. Monet pesäpallo-

seurat itse asiassa kamppailevat talousvaikeuksissa. Siitä huolimatta pesäpallo on säilyttänyt asemansa Suomen kansallispelinä ja suosituimpien pallope-
liemme joukossa.

Toinen vapun ja amerikkalaisen urheilun yhdistävä tekijänä on tietenkin Chicagon kaupunki. Moni ei välttämättä tiedä, että työväen vappu on tietyltä osin saanut alkunsa Yhdysvalloista. 1. toukokuuta vuonna 1886, niin sanottuna *moving*-päivänä Yhdysvalloissa järjestettiin yleislakko, jossa vaadittiin 8-tuntista työpäivää. Lakkoa seuranneissa mellakoissa Chicagossa sai surmansa työläisiä, joita päätettiin sittemmin muistaa maailmanlaajuisesti marttyyreina aina toukokuun 1. päivänä. Seuraavassa kolumnissani lisää Chicagosta ja Jyväskylästä maailmalle donkanneesta urheilun suurlupauksesta.

Urheilullista kesää kaikille!

Hanna Vehmas työskentelee Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteellisessä tiedekunnassa yliopistonlehtorina. Hänen opetusalaansa on liikuntasosiologian ja liikuntahallinnon kansainvälinen koulutus. Vehmas aloitti maaliskuussa 2018 SAM Jyväskylän puheenjohtajana.